

Helsingin yliopisto - Helsingfors universitet - University of Helsinki ID 2001-989

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Yhteiskuntahistorian laitos	
Tekijä-Författare-Author Koponen, Marjaterstu Kaarina			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Kauppapuoteja ja kauppiaita - Kiinteät vähittäiskaupat ja niitä pitäneet kauppiaat Helsingin Pitkänsillan pohjoispuolella vuonna 1900			
Oppiaine-Läroämne-Subject Talous- ja sosiaalihistoria			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2001-04-12	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 73 s. + 21 s.
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Tutkielmassa tarkastellaan Helsingin Pitkänsillan pohjoispuolelle syntyneen työläisyhdyskunnan kiinteitä kauppapalveluja ja alueen kauppiasyrittäjiä vuonna 1900 ja haetaan vastauksia työläisyhdyskunnan kiinteiden kauppapalvelujen määrää ja rakennetta sekä alueen kauppiaskunnan kokoa ja koostumusta, asumis- ja perheoloja ja tuloja koskeviin kysymyksiin. Historiallisen taustan työlle antaa 1800-luvulla käynnistynyt suomalaisen yhteiskunnan modernisoituminen, johon liittyivät niin teollistuminen, liikenneyhteyksien kehittyminen ja kaupungistuminen kuin elinkeinojen harjoittamista rajoittaneiden säädösten purkaminenkin. Tutkittavia ilmiöitä selitetään työssä sekä taloudellisilla että institutionaalisilla tekijöillä.</p> <p>Tutkielman tärkeimmät lähdeaineistot ovat Helsingin väestölaskennan ensiaineisto vuodelta 1900 tutkimusalueen osalta, Helsingin maistraatille jätetyt elinkeinoilmoitukset vuosilta 1880-1900, Helsingin kunnallisverotuksen kantokirjat vuodelta 1900 tutkimusalueen osalta ja Adress- och yrkeskalender för Helsingfors jämte förorter ammatti- ja osoitekalenteri. Aikaisemmasta tutkimuksesta työn kannalta keskeisimmät ovat Tapani Maurasen (1985) "Kotimaankaupan rakennemuutos 1860 - 1913", Heikki Wariksen (1932, 1934) "työläisyhdyskunnan syntyminen Helsingin Pitkänsillan pohjoispuolelle I ja II, Geoffrey Crossickin ja Heinz-Gerhard Hauptin (1995) "The Petite Bourgeoisie in Europe 1780-1914", John Bensonin (1983) "The Penny Capitalists" sekä John Bensonin ja Gareth Shawn (1992) toimittama artikkelikokoelma "The Evolution of Retail Systems c. 1800 - 1914".</p> <p>Tutkielman keskeiset tulokset voi tiivistää seuraavasti: kiinteät kauppapalvelut kehittyivät työläisyhdyskunnassa sekä määrällisesti että laadullisesti hitaammin kuin pääkaupungissa keskimäärin; alueen kauppiasyrittäjät - joissa naisten osuus oli suhteellisen korkea - ryhtyivät yrittäjiksi varsin vähäisin valmiuksin, yritystoiminta oli perhekeskeistä, tulot kaupasta köyhässä työläisyhdyskunnassa vaatimattomat ja laajasti harjoitetun velkakaupan takia niihin sisältyi usein luottotappioiden riski. Tämän johdosta alueen kauppiaskunnalla oli usein kauppapuodin ohella muitakin tulonlähteitä. Puodinpitoon työläisyhdyskunnassa yhdistettiin niin muuta pienyrittämistä, palkkatyötä kuin vuokraustakin, lisäksi esiintyi näiden eri yhdistelmiä. Puodinpidon tuottavuudesta alueella kertoo se, että alueen kauppiaskunnan tuloerot muodostuivat kiinteistötuloista ei kaupasta saaduista tuloista. Työläisyhdyskunnan kauppiaskunnan tulohierarkian huipulla olivat kiinteistöjä omistavat, vuokrausta harjoittavat kauppiaat. Työläisyhdyskunnassa kauppiaat huolehtivat - elämälle välttämättömien hyödykkeiden jakelun ohella - "kulutusluottojen" järjestämisestä alueen vähävaraiselle väestölle, he tarjosivat näille asuntoja ja siltä osin kuin kauppapuodin pidossa tai kauppiastalouden hoidossa tarvittiin perheen ulkopuolista työvoimaa, he tarjosivat myös työtilaisuuksia alueen väestölle. Kauppiaat olivat siten monella tavalla tärkeitä ja keskeisiä toimijoita vuosisadan vaihteen työläisyhdyskunnassa.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords vähittäiskauppa - Helsinki - 1900-luvun alku kauppiaat - Helsinki - 1900-luvun alku			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			